
Iedereen droomt van een VOC-aandeel

VVOF verzamelt oude effecten

door Wieneke de Bruin

De vellen dividendpapieren die op tafel liggen uitgestald zijn tegenwoordig niets meer waard. Ook de aandelen, uitgeschreven voor vijfhonderd of duizend gulden per stuk, kunnen niet meer worden verzilverd. Waardeloos dus. Maar Peter Baas en Jaap-Jan Ursem zijn het daar niet mee eens. Zij kijken met andere ogen naar oude effecten. Als lid van de Vereniging van Verzamelaars van Oude Fondsen (VVOF) hebben zij zelfs grote verzamelingen aangelegd.

“Sommige effecten zijn rijk versierd met een mooie, barok aandoende rand of zelfs met complete gravures die de werkzaamheden uitbeelden van het bedrijf dat de aandelen heeft uitgegeven.”

Ursem en Baas verzamelen oude fondsen. Officieel heet hun hobby scripofilie; dat betekent het verzamelen van oude waardepapieren die geen reële economische waarde meer hebben. Maar het woord ‘scripofilie’ zul je op de website van de VVOF nergens aantreffen. Te onbekend waarschijnlijk, want ook de ‘Dikke van Dale’ kent dit mooie woord niet. Maar desondanks bestaat de VVOF al 29 jaar.

RIJK VERSIERDE EFFECTEN

“Wat zo’n oud effect zo interessant maakt, is zijn geschiedenis. Wie zit er achter die handtekening die er op staat? Wat was het voor soort bedrijf?”, vertelt Ursem enthousiast, terwijl hij een aantal bladen laat zien. Sommige effecten zijn rijk versierd met een mooie, barok aandoende rand of zelfs met complete gravures die de werkzaamheden uitbeelden van het bedrijf dat de aandelen heeft uitgegeven. Andere bladen zijn wat eenvoudiger bedrukt. “Dat zijn vaak de Nederlandse effecten, die zijn wat zuiniger in vormgeving en informatie”, zegt Ursem.

ARCHEOLOGEN

“Eigenlijk zijn wij een soort archeologen”, zegt Ursem, die in het dagelijks leven bij een Nederlandse bank werkt. “Je gaat op zoek naar de geschiedenis van het aandeel, want pas die informatie maakt een effect waardevol. Je ziet bijvoorbeeld dat veel Nederlandse bedrijven door buitenlandse, vooral Engelse en Duitse investeerders, werden gefinancierd. Dit was onder meer het geval bij de grotere Nederlandse Spoorwegen en bij sommige Oosterschelde polders. Nederlanders hielden blijkbaar niet van risico’s. Zij investeerden

liever in buitenlandse staatsfondsen, zoals Russische staatsobligaties en in Amerikaanse Spoorwegen, die een hoge coupon opleverden. Nu kijken we veel naar de koersen, maar vroeger keek men vooral naar het dividend.”

BUITENLANDSE INVESTEERDERS

“Je kunt aan zo’n aandeel aflezen waar de maatschappij zich mee bezig hield”, vervolgt Ursem, die vier jaar geleden lid werd van de VVOF. “Nederland is van oudsher een financieel centrum. In de tijd van de VOC is er veel geld verdiend met specerijen en waren wij een rijk land. De rente stond toentertijd laag waardoor buitenlandse investeerders geld in Nederland leenden tegen een lage rente en dat zie je terug in de obligaties die voor hun rekening zijn uitgegeven.”

BEROEMDE HANDTEKENINGEN

De effecten zijn veelal ondertekend door de directeur en een commissaris, wat nog wel eens voor bijzondere verrassingen wil zorgen. Zo heeft Baas, die werkzaam is geweest op de beurs, in zijn eigen collectie een aandeel van “Van Baalen’s Kleedermakerij” uit Utrecht, op naam van A.J. de Beaufort. Maar ook effecten met een originele handtekening van Sarphati (de Amsterdamse arts en initiatiefnemer voor de bouw van het Paleis voor Volksvlucht en voor het Amstelhotel), Verkade (de man van de koekjes), premier Colijn en ingenieur Lely (de man van de Afsluitdijk). Maar er bestaan ook effecten die zijn ondertekend door bijvoorbeeld Goethe of de Weense componist Johann Strauss. “Tja, die man moest toch ergens zijn geld mee verdienen”, zegt Baas.

OUDEST EFFEKTEN

“Het oudste, nog lopende effect is dat van de polder Lekdijk Boven-dams”, zegt Baas. “Dat dateert uit 1680. Hier wordt nog dividend op uitgekeerd. Het oudste aandeel ter wereld is dat van de VOC uit 1602.” En Ursem voegt daaraan toe: “Iedereen droomt natuurlijk van een VOC-aandeel.” Het oudste aandeel dat Baas in zijn collectie heeft, draagt de handtekening van Hendrik Casimir II, stadhouder van Friesland en Groningen, en is uit 1682. Het blad wordt gesierd met een originele handtekening en een prachtig rood lakzegel dat nog volledig intact is.

EERSTE AANDEEL

“Het verzamelen is bij mij begonnen toen ik een jaar of negentien was”, vertelt Baas, een van de oprichters van de VVOF en sinds kort erelid van de vereniging. “Toen heb ik er op een veiling een paar gekocht.” En hij voegt daar lachend aan toe: “Als het gekund had, dan had mijn vader mij op dat moment ontferd.” Dat Baas al lang verzamelt, mag duidelijk zijn. In grote plastic mappen met zuurvrij papier, dat moet voorkomen dat de effecten al te snel verouderen, heeft Baas zijn stukken gerangschikt op thema. “Ik heb tussen de 4500 en 5000 effecten”, vertelt Baas. “En dat zijn dan alleen nog maar de Nederlandse.” En hij vervolgt: “Ik had natuurlijk ook postzegels of oude munten kunnen gaan verzamelen, maar daarover is al zoveel verschenen. Alles staat al in boeken. Voor oude effecten is dat niet het geval en dat maakt het juist zo spannend.”

UIT DE HAND GELOPEN HOBBY

Voor beide mannen is het verzamelen van oude fondsen een grote hobby. Ursem besteedt er, zo schat hij, gemiddeld twee uur per dag aan en Baas beschouwt zijn verzamelwoede al lang niet meer als een hobby. “Het is een beetje uit de hand gelopen”, zegt Baas. Als oprichter van het eerste uur en inmiddels erelid van de Vereniging besteedt hij veel tijd aan het zoeken naar nieuwe effecten voor zijn collectie en het documenteren van oude. Achtergrondinformatie die ervoor zorgt dat een effect gaat leven, vindt Baas in bibliotheken. “Je ziet wel dat Jaap-Jan meer van de nieuwe generatie is en ik meer van de oude”, zegt Baas. “Hij koopt veel via internet en dat doe ik nooit.”

VERZAMELING IS NOOIT COMPLEET

Het verzamelen van oude effecten is in Nederland minder wijdverbreid dan bijvoorbeeld het verzamelen van postzegels: de VVOF heeft zo’n 200 leden. Het voordeel van een nog onbekende hobby is dat de prijzen van oude effecten relatief laag zijn. “Het is nog steeds wat de gek er voor geeft”, legt Baas uit. “De prijs wordt bepaald door de zeldzaamheid van een effect, door de handtekening die er op staat. Een bekende naam doet het natuurlijk altijd beter dan een onbekende. Ook de kwaliteit van het papier is bepalend. Ziet het eruit als nieuw of is het vaak gevouwen en zitten er vlekken op?” Of hun verzameling ooit compleet is? Beide mannen moeten daar hartelijk om lachen: “Compleet is het nooit, er valt nog zoveel te ontdekken.”

Meer informatie: www.vvof.nl